

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
Факультет мистецтв і художньо-освітніх технологій
Кафедра образотворчого, декоративного мистецтва,
технологій та безпеки життєдіяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
проф. Плажко О.А.
« 19 » 08 2024 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

(назва навчальної дисципліни)
підготовки бакалавра
(назва ступеня вищої освіти)
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка; 02 Культура і мистецтво; 11 Математика
(шифр і назва галузі знань)
спеціальності 012 Дошкільна освіта; 013 Початкова освіта; 014 Середня освіта; 015
Професійна освіта; 024 Хореографія; 111 Математика
(код і назва спеціальності)
предметні спеціальності 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини); 014.04 Середня
освіта (Математика); 014.06 Середня освіта (Хімія); 014.07 Середня освіта (Географія); 014.08
Середня освіта (Фізика); 014.09 Середня освіта (Інформатика); 014.15 Середня освіта (Природничі
науки); 015. 39 Професійна освіта (Цифрові технології)

Освітньо-професійні програми Дошкільна освіта. Початкова освіта; Дошкільна освіта. Логопедія; Початкова освіта. Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)); Початкова освіта. Мистецтво; Середня освіта. Математика, інформатика; Середня освіта. Біологія та здоров'я людини, хімія; Середня освіта. Біологія та здоров'я людини, психологія; Середня освіта. Географія. Красназнавчо-туристична робота; Середня освіта. Фізика, інформатика; Середня освіта. Інформатика, математика; Середня освіта. Природничі науки; Професійна освіта. Комп'ютерні технології в управлінні та навчанні; Хореографія; Комп'ютерна математика

факультет мистецтв та художньо-освітніх технологій
(назва факультету)

Вінниця – 2024 рік

Робоча програма «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» для здобувачів вищої освіти за спеціальностями: 012 Дошкільна освіта; 013 Початкова освіта; 014 Середня освіта; 015 Професійна освіта; 024 Хореографія; 111 Математика, предметними спеціальностями: 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини); 014.04 Середня освіта (Математика); 014.06 Середня освіта (Хімія); 014.07 Середня освіта (Географія); 014.08 Середня освіта (Фізика); 014.09 Середня освіта (Інформатика); 014.15 Середня освіта (Природничі науки); 015. 39 Професійна освіта (Цифрові технології)

Освітньо-професійні програми: Дошкільна освіта. Початкова освіта; Дошкільна освіта. Логопедія; Початкова освіта. Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)); Початкова освіта. Мистецтво; Середня освіта. Математика, інформатика; Середня освіта. Біологія та здоров'я людини, хімія; Середня освіта. Біологія та здоров'я людини, психологія; Середня освіта. Географія. Красознавчо-туристична робота; Середня освіта. Фізика, інформатика; Середня освіта. Інформатика, математика; Середня освіта. Природничі науки; Професійна освіта. Комп'ютерні технології в управлінні та навчанні; Хореографія; Комп'ютерна математика

Мова навчання **українська**

«05» червня 2024 р. №14

РОЗРОБНИКИ: Іванчук А. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого, декоративного мистецтва, технологій та безпеки життєдіяльності
(прізвище, ініціали авторів, їх посади, наукові ступені, вчені знання)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Подолянчук С. В., кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри образотворчого, декоративного мистецтва, технологій та безпеки життєдіяльності
(прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчене знання)
2. Соловей В. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого, декоративного мистецтва, технологій та безпеки життєдіяльності
(прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчене знання)

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри образотворчого, декоративного мистецтва, технологій та безпеки життєдіяльності
(назва кафедри)

Протокол від «05» червня 2024 р. № 14

Завідувач кафедри _____
(підпис)

«05» червня 2024 р.

О. В. Марущак
(ініціали, прізвище)

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії факультету мистецтв та художньо-освітніх технологій
(назва факультету)

Протокол від «28» червня 2024 р. № 12

Голова НМК _____
(підпис)

«28» червня 2024 р.

Т. Д. Грінченко
(ініціали, прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, предметна спеціальність, спеціалізація, додаткова спеціалізація/спеціальність / предметна спеціальність, освітня програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість кредитів - 3 Кількість кредитів на поточний навчальний рік - 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Обов'язкова	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: «Небезпеки в соціумі» - 48 год. СР	Спеціальність: 014 Середня освіта Предметна спеціальність: 014.10 Середня освіта (Природничі науки)	РІК ПІДГОТОВКИ	
Загальна кількість годин - 90		1-й	-
		СЕМЕСТР	
		2-й	-
Загальна кількість годин – 90 Кількість годин на поточний навчальний рік – 90 Кількість годин на 2 семестр – - 90	Освітньо-професійна програма Середня освіта. Природничі науки Ступінь вищої освіти бакалавр	ЛЕКЦІЇ	
		<i>14 годин</i>	-
		ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
		<i>14 годин</i>	-
		ЛАБОРАТОРНІ РОБОТИ	
		<i>14 годин</i>	-
		САМОСТІЙНА РОБОТА	
		<i>48 годин</i>	<i>годин</i>
ВИД КОНТРОЛЮ: залік			

ПРИМІТКА:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи % становить:
для денної форми навчання –46%:54%

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Метою вивчення дисципліни є набуття здобувачами вищої освіти компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій і природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації; надання знань, умінь, здатностей для здійснення професійної діяльності шляхом забезпечення управління охороною праці в закладах освіти, формування у здобувачів відповідальності за особисту та колективну безпеку та усвідомлення необхідності обов'язкового виконання заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

2.2. Завдання вивчення дисципліни полягає у набутті здобувачів знань, умінь і навичок вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці, галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних і надзвичайних ситуаціях; гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності; формуванні мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних і культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику.

У результаті вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» студенти повинні бути здатними до вирішення професійних задач діяльності, пов'язаних із забезпеченням життя, здоров'я і працездатності під час роботи, в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій та мати такі основні загальнокультурні та професійні компетентності з безпеки життєдіяльності та охорони праці.

2.3. Компетентності за освітньо-професійною програмою

2.3.1. Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК 4. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК 6. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.

ЗК 8. Здатність до пошуку, аналізу і синтезу інформації з використанням різних джерел.

ЗК 10. Здатність застосовувати знання у життєвих і професійних ситуаціях.

ЗК 11. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 12. Здатність працювати самостійно і автономно.

ЗК 13. Здатність до здійснення безпечної діяльності у процесі реалізації професійних функцій.

ЗК 14. Здатність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки і соціального життя, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем самостійності.

2.3.2. Фахові компетентності:

ФК 2. Здатність формувати і розвивати у здобувачів освіти ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ФК 6. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я здобувачів освіти, в тому числі з особливими освітніми потребами; використання здоров'язберігаючих технологій під час освітнього процесу.

ФК 7. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів освіти на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

ФК 9. Здатність використовувати знання й практичні навички в галузі біологічних, хімічних, фізичних наук та методики навчання природничих наук для виконання професійних завдань.

ФК 12. Володіння методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації біологічних об'єктів, хімічних і фізичних процесів.

ФК 13. Здатність застосовувати знання фундаментальних законів фізики, знань та вмінь з математики для опису закономірностей біологічних, хімічних і фізичних явищ.

ФК 21. Уміння здійснювати інтеграцію змісту, форм і методів навчання хімії, фізики, біології, природничих наук для формування у здобувачів освіти уявлень про цілісну природничо-наукову картину світу.

2.4. Результати навчання за освітньо-професійною програмою:

ПРН 1. Знає основні концепції, теорії, загальну структуру та зміст природничих, фізичних, хімічних, біологічних наук та оперує системою їх понять.

ПРН 6. Аналізує принципи структурно-функціональної організації, механізмів регуляції, адаптації та функціональні особливості підтримання життєдіяльності живих організмів.

ПРН 13. Застосовує математичні методи, які є основою вивчення природничих наук, фізики, хімії, біології.

ПРН 14. Володіє різними методами розв'язування розрахункових задач з фізики, хімії та біології, а також методикою навчання здобувачів освіти їх розв'язування.

ПРН 15. Застосовує теоретичні та емпіричні методи пізнання у навчанні здобувачів освіти, здійснює біологічний, хімічний, екологічний, фізичний і педагогічний експерименти.

ПРН 16. Вміє оцінювати результати навчання здобувачів освіти і здійснює їх моніторинг на засадах компетентнісного підходу.

ПРН 21. Використовує комп'ютерну техніку, програмні засоби, комп'ютерні мережі та інтернет-ресурси для пошуку, обробки, зберігання і подання інформації.

ПРН 23. Володіє формами і методами виховання здобувачів освіти на уроках природничих наук, фізики, хімії, біології і в позакласній роботі, вміє відслідковувати динаміку особистісного розвитку здобувачів освіти.

ПРН 24. Уміє знаходити і використовувати необхідну інформацію з різних джерел, критично її тлумачити, описувати в усній і письмовій формі та аналізувати результати досліджень у тому числі й з використанням інформаційних технологій.

ПРН 25. Здатний розробити різні типи інтегрованих уроків з використанням конкретних інформаційних технологій їх супроводу.

ПРН 26. Володіє основами професійної мовленнєвої культури державною мовою у процесі навчання природничих наук, фізики, хімії, біології в закладах загальної середньої освіти

ПРН 28. Розуміє значення культури як форми людського існування, цінує різноманіття та мультикультурність світу і керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 29. Самостійно освоює інформаційні джерела, що висвітлюють сучасні наукові досягнення у сфері освіти, природничих наук, фізики, хімії, біології.

ПРН 31. Відповідально управляє діями здобувачів освіти, які спонукають їх до самостійного прийняття рішень, подолання труднощів, проявів поваги до інтелектуальної праці та її результатів.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Основи безпеки життєдіяльності людини

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності. Ризик як кількісна оцінка небезпек. Модель життєдіяльності людини. Базові поняття: безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури. Аксіоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Критерії переходу небезпечної події у НС, одиниці виміру показників класифікаційної ознаки НС та їхні порогові значення. Класифікація НС за причинами походження, територіального поширення і обсягів заподіяних або очікуваних збитків.

Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Вражаючі фактори, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.

Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі.

Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки.

Пожежі у природних екосистемах (ландшафтна, лісова, степова, торф'яна пожежа). Вражаючі фактори природних пожеж, характер їхніх проявів і наслідки.

Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.).

Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Класифікація і номенклатура вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек.

Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу.

Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Вимоги до транспортування небезпечних речовин. Маркування небезпечних вантажів з небезпечними речовинами.

Гідродинамічні об'єкти і їхнє призначення. Причини виникнення гідродинамічних небезпек. Хвиля прориву та її вражаючі фактори. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів гідродинамічної небезпеки.

Основи теорії розвитку та припинення горіння. Етапи розвитку пожежі. Зони горіння, теплового впливу, задимлення, токсичності. Небезпечні для людини фактори пожежі. Вибух. Класифікація об'єктів за їхньою пожежовибухонебезпекою. Показники пожежовибухонебезпеки речовин і матеріалів. Законодавча база в галузі пожежної безпеки. Відповідальність за порушення (невиконання) вимог пожежної безпеки.

Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму. Ознаки радіаційного ураження. Гостре опромінення. Хронічне опромінення. Нормування радіаційної безпеки. Режими захисту населення. Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин.

Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини. Характеристика класів небезпеки згідно із ступенем їхньої дії на організм людини. Особливості забруднення місцевості, води, продовольства у разі виникнення аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. Організація дозиметричного й хімічного контролю.

Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС. Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна, ліквідація небезпечних хвороб. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори; збройні напади, захоплення й утримання об'єктів державного значення; встановлення вибухового пристрою у багатолюдному місці, установі (організації, підприємстві), викрадання зброї та небезпечних речовин з об'єктів їхнього зберігання, використання, переробляння або під

час транспортування. Класифікація об'єктів щодо забезпечення захисту від терористичних дій. Аналіз аварійних ситуацій під час технологічного тероризму. Антитерористичні критерії оцінки уразливості та підвищення стійкості роботи об'єктів підвищеної небезпеки. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.

Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Розрив у рівні забезпечення життя між різними прошарками населення. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія. Зростання злочинності як фактор небезпеки. Види злочинних посягань на людину. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі. Фактори, що стійко або тимчасово підвищують індивідуальну імовірність наразитись на небезпеку.

Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Захисні властивості людського організму. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості. Поняття про психоемоційні напруження (стрес). Види напруження. Психотипи за реакцією людей на небезпеку. Частота змін стресових станів у людей, що знаходяться в районі НС.

Тема 5. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС. Загальний аналіз ризику і проблем безпеки складних систем, які охоплюють людину (керівник, оператор, персонал, населення), об'єкти техносфери та природне середовище. Індивідуальний та груповий ризик. Концепція прийнятного ризику. Управління безпекою через порівняння витрат та отриманих вигод від зниження ризику.

Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно- функціональна структура захисту населення. Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні з урахуванням правового статусу і повноважень органів влади. Органи управління, сили і ресурси з попередження та реагування на НС на державному рівні. Загальні норми законодавства, підзаконних актів, стандарти і технічні умови, технічні і адміністративні регламенти, що регламентують принципи і механізми регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків НС. Превентивні та ситуаційні норми: експертиза, ліцензування, сертифікація, аудит; підвищення технологічної безпеки виробничих процесів та експлуатаційної надійності об'єктів, підготовка об'єктів економіки і систем життєзабезпечення до роботи в умовах НС.

Зонування території за можливою дією вражаючих факторів НС. Основні показники рівнів небезпеки регіону, де знаходиться ВНЗ, які внесені у Паспорт ризику виникнення надзвичайних ситуацій області. Загальні засади моніторингу НС та порядок його здійснення. Застосування захисних бар'єрів та видів цивільного захисту: фізичного, постійно діючого функціонального, природного, комбінованого.

Критерії та показники оцінки ефективності функціонування системи безпеки та захисту в НС об'єкту господарювання.

Розділ 2. Правові та організаційні засади охорони праці. Основи фізіології та гігієни праці

Тема 7. Загальні питання охорони праці. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. Основні розділи дисципліни «Основи охорони праці». Суб'єкти і об'єкти охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.

Тема 8. Правові та організаційні основи охорони праці. Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці. Закон України «Про охорону праці». Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці. Гарантії прав працівників

на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів.

Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП.

Стандарти в галузі охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Міждержавні стандарти ССБП. Національні стандарти України з охорони праці. Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.

Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці.

Тема 9. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці. Система державного управління охороною праці в Україні. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

Тема 10. Організація охорони праці на підприємстві. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації. Служба охорони праці підприємства. Основні завдання, функції служби охорони праці. Структура і чисельність служб охорони праці. Права і обов'язки працівників служби охорони праці. Громадський контроль за станом охорони праці в організації.

Комісія з питань охорони праці підприємства. Основні завдання та права комісії.

Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка. Стимулювання охорони праці.

Тема 11. Навчання з питань охорони праці. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи. Спеціальне навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки. Навчання з питань охорони праці посадових осіб.

Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів для працівників. Інструктажі з питань охорони праці для вихованців, учнів, студентів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	зокрема					усього	зокрема				
		ЛК	ПЗ	ЛЗ	ІЗ	СР		ЛК	ПЗ	ЛЗ	ІЗ	СР
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1. Основи безпеки життєдіяльності людини												
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності. Ризик як кількісна оцінка небезпек	4	2				2						
Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	12	2	2	2		6						
Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки	10	2	2	2		4						

Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики	10	2	2	2		4						
Тема 5. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.	4					4						
Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення.	8		2	2		4						
Разом за розділом 1	48	8	8	8		24						
РОЗДІЛ 2. Правові та організаційні засади охорони праці. Основи фізіології та гігієни праці												
Тема 7. Загальні питання охорони праці.	5	1				4						
Тема 8. Правові та організаційні основи охорони праці.	4	1				3						
Тема 9. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.	8	1	2	2		3						
Тема 10. Організація охорони праці на підприємстві.	8	1	2	2		3						
Тема 11. Навчання питань охорони праці.	9	2	2	2		3						
Разом за розділом 2	34	6	6	6		16						
ІНДЗ						8						
УСЬОГО ГОДИН	90	14	14	14		48						

Примітка: ЛК – лекції; ПЗ – практичні заняття; ЛЗ – лабораторні заняття; ІЗ – індивідуальні заняття; ІНДЗ – індивідуальні навчально-дослідні завдання; СР – самостійна робота.

5. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Категорійно-понятійний апарат із безпеки життєдіяльності	2	
2.	Природні небезпеки	2	
3.	Соціально-психологічні небезпеки	2	
4.	Технічні небезпеки	2	
5.	Менеджмент безпеки	2	
6.	Загальні питання охорони праці	2	
7.	Навчання питань охорони праці	2	
УСЬОГО ГОДИН		14	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Вплив електричного струму на організм людини	2	
2.	Якість питної води за фізико-хімічними показниками	2	
3.	Вплив фізичних факторів навколишнього середовища на організм людини	2	
4.	Забруднення атмосферного повітря	2	
5.	Визначення рівня стресового навантаження	2	
6.	Вогнегасні речовини та вогнегасники	2	
7.	Нормативно-правова база охорони праці в Україні	2	
УСЬОГО ГОДИН		14	

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Визначення вмісту нітратів в овочах і фруктах	2	
2.	Дослідження напруженості електромагнітного поля на робочих місцях	2	
3.	Дослідження рівнів шуму в аудиторії	2	
4.	Дослідження ефективності освітлення на робочих місцях	2	
5.	Оцінка радіоактивного забруднення об'єктів	2	
6.	Оцінка мікроклімату в аудиторії	2	
7.	Оцінка метеорологічних умов у навколишньому середовищі	2	
УСЬОГО ГОДИН		14	

8. Теми індивідуальних занять (Не передбачено навчальним планом)

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності. Ризик як кількісна оцінка небезпек	2	
2.	Природні загрози та характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	4	
3.	Техногенні небезпеки та їхні наслідки.	4	
4.	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики	4	
5.	Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС	4	
6.	Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення	4	
7.	Загальні питання охорони праці	4	
8.	Правові та організаційні основи охорони праці.	3	

9.	Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці	4	
10.	Організація охорони праці на підприємстві	3	
11.	Навчання питань охорони праці	4	
12.	Індивідуальні навчально-дослідні завдання	8	
УСЬОГО ГОДИН		48	

10. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

Назва індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ) «Небезпеки в соціумі». Обсяг 10–15 сторінок, структура: вступ, розділ 1, розділ 2 (3 за потреби), висновки, список використаних джерел. У змісті розкривається природа різних видів небезпек у соціумі та шляхи зменшення ризику від їх прояву. Оцінюється ступінь розкриття суті конкретної небезпеки та шляхів зменшення ризику від її прояву. Максимальна оцінка 10 балів.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціально-психологічні небезпеки	2
2	Політико-соціальні небезпеки	2
3	Небезпеки від алкогольної залежності	2
4	Небезпеки від тютюнової залежності	2
УСЬОГО ГОДИН		8

11. Методи та технології навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання різноманітних методів та технологій викладання і навчання. У викладанні навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів та технологій навчання.

Пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний): повідомлення інформації з використанням різних засобів та сприйняття, усвідомлення і фіксація у пам'яті здобувачів цієї інформації (лекції, пояснення, бесіди).

Активні методи навчання: послідовна й цілеспрямована постановка перед здобувачами проблемних завдань, розв'язуючи які вони активно засвоюють нові знання, висунення гіпотез.

Метод проблемного викладу навчального матеріалу передбачає створення проблемних ситуацій, допомогу здобувачам у їх визначенні, прийнятті проблемного завдання та спільного його розв'язання. Під час безпеки життєдіяльності та основ охорони праці вивчаються конкретні випадки з порушеннями безпеки або нещасних випадків для вивчення причин та можливих шляхів їх запобігання. Здобувачі прогнозують наступний крок мислення в реальних чи умовних ситуаціях, в яких потрібно приймати рішення щодо безпеки та охорони праці, цим вони залучаються до способів пошуку знань, формують переконаність, в істинності отриманих знань.

Частково-пошуковий (евристичний) метод спрямований на залучення здобувачів до самостійного розв'язання пізнавального завдання. Для забезпечення дієвості цього методу створюються проблемні ситуації, що спонукають здобувачів до розуміння і сприйняття пізнавального завдання та аналізу успіхів і помилок, труднощів під час розв'язання визначеного завдання. На заняттях з безпеки життєдіяльності та основ охорони праці цей метод може полягати в тому, що студенти досліджують різні аспекти протипожежної безпеки у школі, аналізують інформацію, та пропонують рішення для оновлення системи захисту від пожеж.

Дослідницький метод спрямований на залучення студентів до самостійного розв'язання пізнавального завдання з використанням різноманітних технологій. При вивченні безпеки

життєдіяльності та основ охорони праці здобувачі виконують індивідуальні навчально-дослідні завдання, проводять дослідження певної проблеми (наприклад, вивчають причини нещасних випадків на виробництві), викладач надає допомогу студентам у пошуку знань, необхідних для розв'язання поставленої проблеми, орієнтує здобувачів на проведення досліджень і систематизацію результатів проведених досліджень, гарантує включення здобувачів у самостійний аналіз ходу та результатів роботи.

Лекції органічно поєднуються не лише з практичними та лабораторними заняттями, а й із самостійною роботою, яка полягає в самостійному опрацюванні теоретичного матеріалу, підготовці до практичних занять, пошуку необхідної інформації, підборі та огляді літературних джерел за заданою тематикою, виконанні індивідуальних завдань тощо. При цьому в освітньому процесі передбачено використання спеціальних методів, більш характерних для науково-дослідної роботи – експертного оцінювання, ранжирування, систематизації, екстраполяції, «мозкового штурму» тощо. В багатьох випадках такі методи є оптимальними для розв'язання конкретних навчальних завдань.

12. Методи та критерії оцінювання

Методи оцінювання. В освітньому процесі використовуються такі види контролю, як поточний і підсумковий. Поточний контроль проводиться на усіх видах аудиторних занять (лекції та практичні заняття), а також оцінюється самостійна робота. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 80 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти залік – 35 балів).

Поточний контроль на усіх видах аудиторних занять реалізується такими методами: обов'язковим елементом самостійної роботи здобувача є виконання певної кількості запланованих практичних та лабораторних робіт, оцінювання яких здійснюється після завершення виконання завдань чи розрахунків, зазначених у певних роботах. Оцінюється здобувачем вміння розпізнавати та аналізувати потенційні ризики, застосовувати відповідні засоби захисту та приймати правильні рішення в надзвичайних ситуаціях. Індивідуальні навчально-дослідні завдання мають бути виконані з використанням Інтернет-джерел та рекомендованої літератури, акуратно оформлені, містити елементи аналізу одержаних результатів. Виконання завдань лабораторних робіт та розрахунків враховуються під час проведення поточного контролю, контролю з кожного розділу й підсумкового контролю.

Після завершення розділу заплановано контрольні роботи (тестування). У них передбачено поділ завдань за варіантами, що охоплюють навчальний матеріал відповідного розділу або усього курсу.

Методи підсумкового оцінювання. Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових балів, одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичні роботи; оцінка за ІНДЗ; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, творчих конкурсах, підготовку наукових публікацій тощо. Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг під час складання заліку за графіком екзаменаційної сесії. На підсумковий (семестровий) контроль (залік) рішенням кафедри відводиться від 20 балів ЄКТС.

ВДПУ імені Михайла Коцюбинського використовує стобальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти. Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь здобувачів вищої освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за такими рівнями і критеріями (табл. 1):

Таблиця 1

Оцінка за шкалами ЄКТС, збалансовано, розширено	Критерії оцінювання	Рівень досягнень здобувача
А 90-100 балів ВІДМІННО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності. Здобувач проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання. Здобувач спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові задачі, розв'язувати нестандартні задачі, ситуації. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення. Здобувач проявляє інтерес до актуальних проблем відповідного освітнього компонента, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.	ВІСОКИЙ
В 80-89 балів ДУЖЕ ДОБРЕ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні. Здобувач володіє комплексом знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань студент спроможний вибрати необхідний елемент комплексу знань та вмінь. Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій. Відбувається перенесення сформованих умінь або їх комплексів на розв'язування незнайомих задач, ситуацій. Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як професійно значущий.	ВІСОКИЙ
С 75-79 балів ДОБРЕ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях. Здобувач усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком. Здобувач спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язування задач, ситуацій тощо. Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.	ДОСТАТНІЙ
D 60-74 балів ЗАДОВІЛ ЬНО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, може проілюструвати власними прикладами відповідь на питання, частково усвідомлює специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо, має знання про способи розв'язування типових задач, ситуацій тощо. Однак процес самостійного розв'язування задач, ситуацій тощо потребує опори на зразок. Навчально-пізнавальна активність здобувача є ситуативно-евристичною. Домінують мотиви обов'язку та особистого успіху. Використання засобів саморозвитку та самопізнання відбувається не усвідомлено.	ЗАДОВІЛЬНИЙ
Е 50-59 балів ДОСТАТ НЬО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні. Має уявлення про специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо. Виконання дій при роз'ясненні задач, ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.	НИЗЬКИЙ
F_x 35-49 балів НЕЗАДО ВІЛЬНО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Виконання окремих дій відбувається не усвідомлено, однак переважно правильно, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.	НЕЗАДОВІЛЬНИЙ

F 0-34 балів НЕПРИЙ НЯТО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст окремих розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, у більшості неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього примусу.	
--------------------------------------	---	--

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ТА САМОСТІЙНА РОБОТА																	Підсумковий контроль (залік)	Загальна кількість балів	
РОЗДІЛ 1 – 40 балів									РОЗДІЛ 2 – 40 балів										
T1		T2		T3-4		T5-6		Контроль а робота	T7		T8		T9		T10-11		Контроль а робота	20	100
Ауд.	СР.	Ауд.	СР.	Ауд.	СР.	Ауд.	СР.		Ауд.	СР.	Ауд.	СР.	Ауд.	СР.	Ауд.	СР.			
4	2	4	2	8	4	8	3	5	4	2	4	2	8	4	8	3	5		

Примітка: позначення в таблиці: Ауд.- аудиторна робота, СР – самостійна робота; T1, T2...T11 – номери тем програми.

Шкала оцінювання: сто балова, ECTS, розширена

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за розширеною шкалою
		Для екзамену, заліку, курсової роботи, практики
90-100	A	ВІДМІННО
80-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ
75-79	C	ДОБРЕ
60-74	D	ЗАДОВІЛЬНО
50-59	E	ДОСТАТНЬО
35-49	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО З МОЖЛИВІСТЮ ПОВТОРНОГО СКЛАДАННЯ
1-34	F	НЕПРИЙНЯТНО З ОБОВ'ЯЗКОВИМ ПОВТОРНИМ ВИВЧЕННЯМ ДИСЦИПЛІНИ

14. Методичне забезпечення

1. Інструкції для проведення лабораторних робіт з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» / укл. В.М. Глуханюк. Вінниця: [Б.в.], 2019. 90 с.
2. Інструкції для проведення практичних робіт з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» / укл. В.М. Глуханюк. Вінниця: [Б.в.], 2019. 80 с.
3. Конспект лекцій.
4. Відеофільми.

15. Рекомендована література

Основна:

1. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці. Курс лекцій: навч. посіб. для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-

кваліфікаційним рівнем «бакалавр» / А.І. Ткачук, О.В. Пуляк. Кропивницький: ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2017. 184 с

2. Желібо Є. П., Заверуха Н. П., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. Київ: Каравела, 2018. 344с.

3. Запорожець О. І. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 448 с.

4. Основи охорони праці. Модуль 1: Правові та організаційні питання охорони праці, основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії: навчально-методичний посібник / Е. Н. Абільтарова, М. С. Корець, С. М. Яшанов. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. 409 с.

5. Шабага С. В., Сапожник Г. В., Білосевич І. А., Олексюк М. П. Основи охорони праці: навч.-метод. посіб. Кременець: ВЦ КОГПІ ім. Тараса Шевченка, 2015. 279 с.

6. Яворський О., Шевцова В., Зенкіна В. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці. Київ: Медицина, 2018. 288 с.

Додаткова:

1. Дембіцька С. В., Кобилянський О. В., Королевська С. В. Охорона праці та безпека життєдіяльності: практикум. Вінниця: ВНТУ, 2017. 130 с.

2. Зацарний В. В., Зацарна О. В., Землянська О. В., Праховнік Н. О. Безпека життєдіяльності: Безпека життєдіяльності: навч. посіб. Київ: НТУУ «КПІ ім. І. Сикорського», 2016. 230 с.

3. Охорона праці в галузі освіти: навч.-метод. посіб. / В. С. Гаркушевський, А. В. Іванчук, А. Я. Матвійчук та ін. Вінниця: ВДПУ, 2013. 147 с.

4. Сакун М. М., Москалюк І. В., Нагорнюк В. Ф. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці. Навчально-методичний комплекс: навчальний посібник. Одеса: ВМВ, 2017. 434 с.

5. Управління охороною праці: навч. посіб. / К. Н. Ткачук, Я. О. Мольчак, С. Ф. Каштанов та ін. Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2011. 288 с.

16. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Конституція України. Основний закон від 28 червня 1996 р. Із змінами, внесеними Законами України від 8 грудня 2004 року N 2222-IV, від 1 лютого 2011 року N 2952-VI, від 19 вересня 2013 року N 586-VII, від 21 лютого 2014 року N 742-VII, від 2 червня 2016 року N 1401-VIII, від 07 лютого 2019 року, N 2680-VIII URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution> (дата звернення: 23.01. 2024 р.).

2. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. №2695 - XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> (дата звернення: 23.05. 2024 р.).

3. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 23 вересня 1999р. № 1105 – XIV. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_1999_09_23/an/73/T991105.html (дата звернення: 23.05. 2024 р.).

5. НПАОП 0.00-4.12-05 Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці: наказ Держнаглядохоронпраці від 26 січня 2005р. № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05> (дата звернення: 23.05. 2024 р.).

6. НПАОП 0.00-4.15-98 Положення про розробку інструкцій з охорони праці: наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0226-98> (дата звернення: 23.05. 2024 р.).

10. Рада національної безпеки і оборони України. URL: <https://www.rnbo.gov.ua> (дата звернення: 23.05. 2024 р.).

11. Фонд соціального страхування України. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index> (дата звернення: 23.01. 2024 р.).

12. Інформаційний сервер «Нормативні акти України (НАУ)» URL: https://litr.at.ua/publ/komp_juterni_tekhnologiji_v_juridichnij_dijalnosti/tema_6/6_11_informacijnij_server_normativni_akti_ukrajini_nau/13-1-0-20 (дата звернення: 23.05. 2024 р.).